

Mária Borbás

“Literary translation is passion.”
(Mária Borbás)

Mária Borbás is one of the greatest Hungarian literary translators of all time. She graduated from Eötvös Lóránd University (ELTE) majoring in Hungarian, English and French. She likes to translate English and American classics (Fielding, Jane Austen, the Brontë sisters, Melville, etc.), the works of (relatively) modern authors (Vonnegut, Muriel Spark, Roald Dahl, Gerald Durrell, Agatha Christie, etc.), plays (Edward Albee, E. E. Kisch), and children’s books (the Mary Poppins series, A. A. Milne, Erich Kästner, Arthur Ransome, etc.). During her career as an editor and a translator she met and/or worked with well-known literary translators including István Bart, Tibor Bartos, Árpád Göncz, Sára Karig and Dezső Tandori.

Mária Borbás started to work for Európa Könyvkiadó [Európa Publishing House] as an editor in 1953. Her career as a translator started in 1959 when, at Sára Karig’s request, she joined a team working on the series entitled “Népek meséi” [Tales of Peoples] at Európa Könyvkiadó. Years later, she had the ad-hoc opportunity to translate Henry Fielding’s *Amelia* into Hungarian. Looking back at that part of her life today, she says that she was still an amateur translator back then. She only dared to peek into her translation of *Amelia* recently, and, she said that if she had taken up a red pen and revised her work now, the pages would be covered in red. Also, during those years that she met Árpád Göncz – head of state during the 1990s, and one of the most famous literary translators – as a young aspiring literary translator. She worked as an editor at Európa Könyvkiadó until 1999.

Ms Borbás has been working as a translator and editor for more than 50 years; consequently, she has experienced all the changes in the publishing industry. She believes that changes in literary translation mainly concerned technology: back in the 1960s and 1970s people used typewriters and had to make three copies of the manuscript for the publisher. They used carbon paper and typing paper so that they could make all three copies at once, but sometimes that could be bothersome. Ms Borbás says that translating is way easier today thanks to technological development: we have keyboards that are comfortable unlike typewriters, and we can create an infinite number of copies of our translations on the

computer. However, there is a dark side of technological development, she says, as the translation process has become accelerated in several ways. Today deadlines have become shorter, and fewer people read and revise the translations. In the past, at least three people beside the translator were involved with the translation before it was published: the editor; the so-called “control editor” (“kontrollszerkesztő”), that is the reader and editor of the translated text who compared the target text to the original); and the proofreader. In our times, the editor’s and the “control editor’s” roles usually coincide, and proofreaders are not always on the team. Still, according to Ms Borbás, today’s technology is a blessing for translators for the very reason that it makes their work easier.

Finally, about the widely debated question whether translation – of literary or specialised texts – should be taught. Ms Borbás’s answer is yes, it should definitely be taught. The reason being, she explains, is that translation is not creation in the sense of that of the writer’s, but rather, re-production or re-creation. Translation is a profession, and similarly to other professions it has its own rules and laws that translators have to be familiar with and adhere to. She believes that translation in general is a profession that can and should be taught, and therefore, she supports all programmes whose main purpose is teaching translation.

In conclusion, Mária Borbás is one of the best-known and experienced Hungarian literary translators, and she could be the role model of hard-work, devotion, humbleness and professionalism for everyone. She has great experience not only in translation, but also in editing; not to mention the fact that she has known and worked with great translators such as Árpád Göncz and Sára Karig. As one of her fans from a literary website said, “Her name itself is guarantee for quality translation”.

Publications (the works in which she was co-translator or editor are not included):

- *Po úrfi és a tigris*; Népek Meséi, Európa, 1959
- *Az oroszán-menyasszonyok*; Népek Meséi, Európa, 1961
- Anand, M.R.: *Rádhá és Krisna szerelme*; Népek Meséi, Európa, 1964
- Masters, Dexter: *Baleset*. Kossuth, 1964; Háttér, 1992
- Achebe, Chinua: *Örökké nyugtalanul*. Európa, 1964
- Dahl, Roald: *Szuperpempő*. Európa, 1968, 1986; Szukits, 2003; Könyvmolyképző, 2008
- Fielding, Henry: *Amelia*. Európa, 1969; Palatinus, 2003
- Branch, Pamela: *Minden hétfőn gyilkosság*. Európa, 1969 (With the title of *Dögölj meg, kedvesem*: Sierra, 1992)
- Drabble, Margaret: *Malomkő*. Európa, 1971, 1987; Sziget, n.d.
- Pevsner, Nikolaus: *Az európai építészet története*. Corvina, 1972 (and 3 further editions)

- Spark, Muriel: *Mr. Robinson*. Kozmosz, 1972
- Durrell, Gerald: *Rokonok, Rosy*. Európa, 1973, 1983, 2003; Officina Nova, 1994
- Travers, P.L.: *A csudálatos Mary visszatér*. Móra, 1973 (and 2 further editions); Ciceró, 1997, 2001, 2005
- Morris, Ruth: *Szőkevény*. Móra, 1974
- Greenleaf, B.K.: *Amerika-láz*. Kozmosz, 1975
- Austen, Jane: *Értelem és érzelem*. Európa, 1976, 1986; Esély, 1996; M.Könyvklub, 2000; Palatinus, 2004, 2006; Pannon Lapok Társasága, 2010
- Hillaby, John: *Gyalogszerrel Európában*. Gondolat, 1976
- Jackson, Stanley: *Caruso*. Gondolat, 1976
- Christie, Agatha: *Egy marék rozs*. Európa, 1977, 2002, 2005
- Travers, P.L.: *A csudálatos Mary kinyitja az ajtót*. Móra, 1977; Ciceró, 2002
- Ransome, Arthur: *Téli szünidő*. Móra, 1977; M.Könyvklub, 1998
- Christie, Agatha: *Gyilkosság a paplakban*. Magvető, 1978; Európa, 1993, 2006, 2011
- Clement, H.: *Az elveszett rakéta*. Kozmosz, 1978
- Ellington, Duke: *Mindenem a muzsika*. Gondolat, 1978
- Vonnegut, Kurt: *Macskabölcső*. Európa, 1978; Maecenas, 1997, 2005, 2011
- Hare, Cyril: *Az eltűnt klarinétos*. Magvető, 1979
- Hillaby, John: *Gyalogszerrel Nagy-Britanniában*. Gondolat, 1979
- Kästner, Erich: *Emil és a három iker*. Móra, 1979, 1988, 2012; Holnap, 1996
- DuBois, W.B.: *John Brown balladája*. Kossuth, 1980
- Thomas, Dylan: *Rebeka leányai*. Móra, 1980
- Gordimer, Nadine: *Livingstone bajtársai*. Magvető, 1981
- Shaw, Irwin: *Párizs! Párizs!*. Gondolat, 1981
- Stone, Irving: *Ellenség a házban*. Kossuth, 1981
- Vonnegut, Kurt: *Bőrleszk*. Európa, 1981; Maecenas, 1996, 2005
- Rosenstone, R.A.: *Romantikus forradalmár*. Kossuth, 1982
- Austen, Jane: *A Klastrom titka*. Európa, 1983; Palatinus, 2003, 2006; Cartaphilus, 2011
- Milne, Alan Alexander: *Holnenvolt*. Móra, 1983, 2008; Holnap, 2001
- Ransome, Arthur: *Galambposta*. Móra, 1983; M.Könyvklub, 1998
- Spark, Muriel: *Célszerű lödörgés*. ra-re (Magvető), 1983
- Vonnegut, Kurt: *Börtöntöltelék*. Európa, 1983; Maecenas, 2002, 2008
- Vickers, Michael: *A múlt születése: A római világ*. Helikon, 1984
- Brontë, Anne: *Wildfell asszonya*. Európa, 1985; Palatinus, 2004; Lazi, 2012
- Dahl, Roald: *Danny, a superszár*. Móra, 1985; Geopen, 1999
- Frayn, Michael: *Bádogemberek*. Európa, 1986
- Theroux, Paul: *A vén patagóniai expressz*. Gondolat, 1986
- Vonnegut, Kurt: *Mesterlövész*. Európa, 1986; Maecenas, 2003, 2010
- Donovan, J.: *New Yorkban minden más*. Móra, 1987
- Orczy Emma: *A vörös pimpernel*. Rakéta, 1990; Ulpius, 2006
- Christie, Agatha: *Fülemüle villa*. Európa, 1988
- Durrell, Gerald: *A részeg erdő*. Európa, 1988, 2004
- Vonnegut, Kurt: *A Titán szirénjei*. Kozmosz, 1988; Maecenas, 2001, 2007
- A múlt születése: *Az Újvilág*. Helikon, 1989
- Webster, Jean: *Kedves Ellenségem!*. Móra, 1989; Magyar Könyvklub, 1997; Könyvmolyképző, 2007
- Quentin, Patrick: *Halálos hajsza*. Magvető, 1989

- Dahl, Roald: *Karcsi és a csokoládégyár*. Park, 1990; Animus, 2005
- Hauck, P.: *Légy jó önmagadhoz*. Park, 1990 (and 6 further editions)
- Lurie, Alison: *Külhoni viszonyok*. Európa, 1990; (With the title of *Feltételes megálló: Ulpius*, 200)
- Dahl, Roald: *Matilda három csodája*. Biográf, 1991; (With the title of *Matilda: Geopen*, 1998)
- Dainow, S.: *Segítség! Serdülők!*. Park, 1992
- Hartley, L.P.: *A szerelmi postás*. Európa, 1992; Ulpius, 2006
- Koestler, Arthur: *Mint éjjeli tolvaj*. Fabula, 1992
- Brontë, Emily: *Üvöltő szelek*. Európa, 1993, 1997, 2001, 2008; Palatinus, 2005
- Christie, Agatha: *A kutya se látta*. M. Könyvklub, 1993; Aquila, 2007
- Dahl, Roald: *Karcsi és a nagy üveglift*. M. Könyvklub, 1993; Animus, 2005
- Sommer-Bodenburg, A.: *Csokolándy – A szülinapi csokikutya*. M. Könyvklub, 1993
- Sommer-Bodenburg, A.: *Csokolándy – Vig élet a kutyaélet*. M. Könyvklub, 1993
- Christie, Agatha: *Ferde ház*. Hunga-Print, 1993; (With the title of *A ferde ház: Európa*, 2009, 2011)
- Christie, Agatha: *Így éltünk Mezopotámiában*. M. Könyvklub, 1994; Partvonal, 2008
- Durrell, Gerald: *A véznaujjú maki meg én*. Európa, 1994, 1998
- Prunty, M.: *Használati utasítás fiúkhöz*. Park, 1994
- Sommer-Bodenburg, A.: *Csokolándy – Vigyázat, kutyafigyelők!*. M. Könyvklub, 1994
- Sommer-Bodenburg, A.: *Csokolándy – Az ingyencek királya*. M. Könyvklub, 1994
- Travers, P.L.: *Mary Poppins a Parkban*. M. Könyvklub, 1994; Ciceró, 1999
- Webster, Jean: *Patty a kollégiumban*. Mágus, 1995; Könyvmolyképző, 2007
- Webster, Jean: *Erre csak Patty képes*. Mágus, 1996; Könyvmolyképző, 2007
- Christie, Agatha: *Gyilkosság méretre*. M. Könyvklub, 1995, Aquila, 2007
- Durrell, Gerald: *Életem értelme*. Európa, 1995
- Singer, Isaac Bashevis: *A félelmetes fogadó*. Park, 1995, 2005
- Higgins Clark, Mary: *Ne felejts!*. M. Könyvklub, 1996
- Ortner, Gerlinde: *Gyógyító mesék*. M. Könyvklub, 1996; Móra, 2011
- Pilcher, Rosamunde: *Elmúlt a nyár*. M. Könyvklub, 1996; Ulpius, 2010
- Pilcher, Rosamunde: *Ház a tengerparton*. M. Könyvklub, 1996, Palatinus, 2006
- Pilcher, Rosamunde: *Más szemmel*. Ulpius, 2011
- Travers, P.L.: *Mary Poppins a Cseresznyefa utcában*. M. Könyvklub, 1996; Ciceró, 2002
- Durrell, Gerald: *A piknik és egyéb kalamajkák*. Európa, 1997
- O'Mara, Michael: *Diana, a walesi hercegnő*. M. Könyvklub, 1997
- Pilcher, Rosamunde: *Otthon I.*; M. Könyvklub, 1997; Ulpius, 2008
- Pullman, Philip: *Északi fény*. M. Könyvklub, 1997, 2002; (With the title of *Az arany iránytű: Alexandra*, 2007)
- Ingalls Wilder, Laura: *Erdei kunyhó*. Mágus, 1998
- Pilcher, Rosamunde: *Más szemmel. – Tengeri szél*. M. Könyvklub, 1998
- Vonnegut, Kurt: *Időomlás*. M. Könyvklub, 1998; Maecenas, 2003, 2010
- Pilcher, Rosamunde: *A kék hálószoza*. M. Könyvklub, 1999; Ulpius, 2009
- Hughes, David: *Gerry és egyéb állatfajták*. Európa, 1999
- Rushton, Rosie: *Becsszavamra, kinyúlók!*. Ciceró, 1999
- Nesbit, Edith: *Öt gyerek és az Izé*. Ciceró, 1999
- Ingalls-Wilder, Laura: *A farm, ahol élünk*. Mágus, 2000
- Pears, Iain: *Se égen, se földön*. Aquila, 2000

- Lebrecht, Norman: *Maestro!*. Európa, 2001
- Green, Roger Lancelyn: *Robin Hood kalandjai*. Corvina, 2001
- Christie, Agatha: *Az álmok háza*. M. Könyvklub, 2001; Aquila, 2007
- Lurie, Alison: *Végállomás, Florida*. Ulpius, 2001
- Nicholson, William: *A Szél Dalnoka*. Geopen, 2001
- Nicholson, William: *A Nagymester foglyai*. Geopen, 2002
- Pullman, Philip: *A titokzatos kés*. M. Könyvklub, 2002; Alexandra, 2007
- Said, Kurban: *Ali és Nino*. M. Könyvklub, 2002
- Dalby, Liza: *Muraszaki meséje*. M. Könyvklub, 2002; Ulpius, 2007
- Travers, P.L.: *Mary Poppins a Cseresznyefa utcában. – Mary Poppins meg a szomszéd ház*. Ciceró, 2002
- Pullman, Philip: *Karlstein gróf*. M. Könyvklub, 2003
- Cheng, Andrea: *Marika*. Holnap, 2003
- Boyden, Matthew: *Richard Strauss*. Európa, 2004
- Pilcher, Robin: *Közöttünk az óceán*. M. Könyvklub, 2004; Ulpius, 2010
- Spinelli, Jerry: *Stargirl*. Könyvmolyképző, 2004
- Carr, Jonathan: *Az igazi Mahler*. Európa, 2005
- Hooper, Mary: *Édességek kicsiny boltja*. Orlando, 2005
- Bailey, Anthony: *Vermeer – Delft látképe*. Helikon, 2005
- Tennant, Emma: *Elinor és Marianne*. Palatinus, 2005
- Hooper, Mary: *Szirmok a hamuban*. Orlando, 2005
- Temperley, Alan: *A szamarkandi mágus*. Könyvmolyképző, 2006
- Ward, John: *Az alkimista titka*. Könyvmolyképző, 2006
- Munro, Alice: *Szeret, nem szeret....*. Park, 2006, 2008
- Brand, Christianna: *A varázsdada*. Móra, 2006
- Brand, Christianna: *A varázsdada visszatér*. Móra, 2006
- Brand, Christianna: *A varázsdada rendet teremt*. Móra, 2007
- Morrison, P.R.: *Szélszelídítő*. Orlando, 2006
- Hoffman, Alice: *Itt a földön*. Palatinus, 2007
- Gifford, Clive: *Az arany iránytű világa*. Alexandra, 2007
- Leon, Donna: *Bibornál is sötétebb*. Geopen, 2007
- Binchy, Maeve: *A vérbükk*. Európa, 2008
- Potter, Ellen: *Olivia*. Könyvmolyképző, 2008
- Honey, Elizabeth: *A szomszéd ház titka*. Könyvmolyképző, 2008
- Hooper, Mary: *Eliza Rose*. Orlando, 2008
- Travers, P.L.: *Mary Poppins, a konyhatündér*. Ciceró, 2008
- Morton, Kate: *Felszáll a köd*. Könyvmolyképző, 2009
- Reese, Celia: *Sovay, az útonálló úrilány*. Orlando, 2009
- Pennypacker, Sara: *Klementin*. Könyvmolyképző, 2009
- Pennypacker, Sara: *Tehetséges Klementin*. Könyvmolyképző, 2009
- Webb, Holly: *A magányos kiskutya*. Könyvmolyképző, 2009
- Webb, Holly: *Az elloptott kiskutya*. Könyvmolyképző, 2009
- Webb, Holly: *Cica a hóban*. Könyvmolyképző, 2009
- Webb, Holly: *Cica az erdőben*. Könyvmolyképző, 2009
- Webb, Holly: *Mazsi elszökik*. Könyvmolyképző, 2010, 2011
- Webb, Holly: *Gombóc, az elhagyatott kiskutya*. Könyvmolyképző, 2010
- Webb, Holly: *Cirmi az éjszakában*. Könyvmolyképző, 2010

- Myron, Vicki – Witter, Brett: *Dewey, a könyvtár macskája*. Könyvmolyképző, 2010
- Thompson, Emma: *Nanny McPhee – A varázsdada és a Nagy Bumm*. Móra, 2010
- Morton, Kate: *Az elfeledett kert*. Könyvmolyképző, 2011
- Bronte, Charlotte: *Caroline Vernon*. Fapadoskönyv, 2011
- Rendell, Ruth: *Lopott élet*. Partvonal, 2011
- Stead, Rebecca: *Mire eljutsz hozzám*. Ciceró, 2011
- Mee, Benjamin: *Az igazi kaland*. Cartaphilus, 2012
- Meehan, Thomas: *Annie*. Cartaphilus, 2014
- Spencer, Scott: *Végtelen szerelem*. Európa, 2014
- Holden, Wendy: *Haatchi és Kicsi Pé*. Európa, 2015
- Oates, Joyce Carol: *Pikk Bubi*. Európa 2015